

Zahájení podnikatelské činnosti právnických osob

6BMMS1

Management malého a středního podniku (3)

Jana Pevná

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

1 Právnícká osoba – úvodem

Stupňovitá výstavba pravidel

Osoba je fyzická, nebo právnická (§ 19 NOZ)

**Právnícké osoby (osoby § 20-21,
Právnícké osoby (§ 118-209 NOZ)**

Korporace

(obecně o korporacích § 210-213 NOZ)

Obchodní korporace

(společná ustanovení § 1-94 ZOK)

Konkrétní typ obchodní korporace (ZOK)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále také jen „NOZ“)

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (dále také jen „ZOK“)

1 Právnícká osoba

- Obecně řečeno, právnícké osoby jsou umělé útvary, které vytváří právo, aby sloužily zájmům lidí
- Zapisují se do veřejných rejstříků
- Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právníckých a fyzických osob
- Veřejnými rejstříky PO (a FO) se rozumí:
 - ✓ Spolkový rejstřík
 - ✓ Nadační rejstřík
 - ✓ Rejstřík ústavů
 - ✓ Rejstřík společenství vlastníků jednotek
 - ✓ Obchodní rejstřík
 - ✓ Rejstřík obecně prospěšných společností
- (v elektronické podobě, vede ho rejstříkový soud)

Právnícká osoba – právní osobnost

§ 20 NOZ

- (1) Právnícká osoba je organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná.
- (2) Právnícká osoba může bez zřetele na předmět své činnosti mít práva a povinnosti, které se slučují s její právní povahou.
- § 118 Právnícká osoba má právní osobnost od svého vzniku do svého zániku.

Právnícká osoba – svéprávnost

- Oproti minulosti dochází ke změně chápání svéprávnosti právnické osoby
- PO ztrácí svéprávnost – schopnost sama jednat;
- Musí mít vždy určitého zástupce, a to:
 - **zákonného zástupce** (statutára)
 - **plnomocného zástupce** (zmocnitel - plná moc–§ 441, prokura - § 450 a násl. NOZ)
 - **opatrovníka** (§ 486 NOZ)

Prokura

- Zvláštní druh smluvního zastoupení
- Udělením prokury zmocňuje podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku prokuristu k právním jednáním, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu, popř. pobočky, a to i k těm, pro která se jinak vyžaduje zvláštní plná moc
- Zcizit nebo zatížit nemovitou věc je však prokurista oprávněn, je-li to výslovně uvedeno
- § 451 NOZ zakazuje se udělit prokuru právnické osobě
- *Pozn.: zcizení je převedením vlastnického práva, a to jakoukoliv formou (např. darování, prodej)*

Právnícká osoba (§ 118-209 NOZ)

- Nový občanský zákoník rozlišuje tři typy právníckých osob (§ 118-209):
 - a) Korporace (spolek , obchodní korporace); korporace tvořeny osobní složkou – korporaci vytváří společenství osob
 - b) Fundace (nadace, nadační fond); tvořeny majetkovou složkou
 - c) Ústavy; propojení majetkové a osobní složky (v současné době jde především o obecně prospěšné společnosti)

Právnícká osoba – ustanovení a vznik

- § 122 NOZ Právníckou osobu (PO) lze ustavit zakladatelským jednáním, zákonem, rozhodnutím orgánu veřejné moci...
- § 123 NOZ Zakladatelské právní jednání určí:
 - název, sídlo, předmět činnosti,
 - jaký má PO statutární orgán a jak se vytváří, nestanoví-li to zákon přímo(určí, kdo jsou první členové statutárního orgánu)
 - Pro zakladatelské jednání se vyžaduje písemná forma

Právnícká osoba – ustanovení a vznik

- § 124 NOZ Neuvede-li se, na jaký čas se PO ustavuje, platí že je ustavena na dobu neurčitou
- Více zakladatelů zakládá PO přijetím stanov nebo uzavřením jiné smlouvy
- (obchodní korporace se zakládá společenskou smlouvou)
- § 126 NOZ PO vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku
- Za PO lze jednat jejím jménem již před jejím vznikem (§ 127 NOZ)
 - Kdo takto jedná, je z tohoto jednání oprávněn a zavázán sám; jedná-li více osob, jsou oprávněny a zavázány společně a nerozdílně
 - PO může účinky těchto jednání pro sebe do tří měsíců od svého vzniku převzít, v takovém případě platí, že je z těchto jednání oprávněna a zavázána od počátku (převezme-li je, dá dalším zúčastněným najevo, že tak učinila)

2 Obecně o korporacích

- NOZ § 210 Korporaci vytváří jako právnickou osobu **společenství osob**
- Na právnickou osobu tvořenou jediným členem se hledí jako na korporaci
- NOZ § 211 Korporace může mít jediného člena, připouští-li to zákon; v takovém případě jediný člen korporace v ní nemůže z vlastní vůle ukončit členství, ledaže v důsledku toho na jeho místo vstoupí nová osoba
- Klesne-li počet členů korporace pod počet stanovený zákonem, soud ji i bez návrhu zruší a rozhodne o její likvidaci (nejprve jí však poskytne přiměřenou lhůtu ke zjednání nápravy)

3 Obchodní korporace

Podle ZOK jsou obchodními korporacemi obchodní společnosti a družstva

Obchodní korporace			
Obchodní společnosti			Družstva
Osobní společnosti	Kapitálové společnosti		
<ul style="list-style-type: none">• veřejná obchodní společnost• komanditní společnost	<ul style="list-style-type: none">• společnost s ručením omezeným• akciová společnost	<ul style="list-style-type: none">• evropská společnost• evropské hospodářské zájmové sdružení	<ul style="list-style-type: none">• družstvo• evropská družstevní společnost

Obchodní korporace – založení (§ 8 ZOK)

- Obchodní korporace se zakládá **společenskou smlouvou**
- Společenská smlouva, kterou se zakládá kapitálová společnost, vyžaduje formu **veřejné listiny**
- Pripouští-li právní předpis, aby společnost založil jediný zakladatel, zakládá se **zakladatelskou listinou** pořízenou ve formě veřejné listiny

4 Veřejná obchodní společnost (§ 95-117 ZOK)

- Je společnost alespoň 2 osob, které se účastní na jejím podnikání nebo správě jejího majetku a ručí za její dluhy společně a nerozdílně
- V případě, že je společníkem PO vykonává společnická práva a povinnosti jí pověřený **zmocněnec** – jen fyzická osoba
- Vzájemné poměry se řídí společenskou smlouvou, není-li v ní dohodnuto jinak jsou podíly společníků stejné
- Každý společník má 1 hlas (ledaže společenská smlouva určí jinak)

Veřejná obchodní společnost (§ 95-117 ZOK)

- V. o. s. není povinna tvořit základní kapitál
- Má-li podle společenské smlouvy společník vkladovou povinnost, splní ji ve lhůtě, způsobem a v rozsahu určených společenskou smlouvou, jinak v penězích bez zbytečného odkladu po vzniku své účasti ve společnosti.
- **Statutárním orgánem** společnosti jsou všichni společníci
- Společenská smlouva může určit, že statutárním orgánem společnosti jsou pouze někteří společníci

5 Komanditní společnost (§ 118-131 ZOK)

- Komanditní spol., je společnost, v níž alespoň jeden společník ručí za její dluhy omezeně (komanditista), a alespoň jeden společník neomezeně (komplementář)
- Komanditista, jehož jméno je uvedeno ve firmě, ručí za dluhy společnosti jako komplementář
- Podíly komanditistů se určují podle poměru jejich vkladů
- Komanditista splní vkladovou povinnost ve výši a způsobem určeným ve společenské smlouvě, jinak v penězích bez zbytečného odkladu po vzniku své účasti ve společnosti
- **Statutárním orgánem** společnosti jsou všichni komplementáři, kteří splňují požadavky v § 46 ZOK; společenská smlouva může určit, že statutárním orgánem společnosti jsou pouze někteří z komplementářů

6 Společnost s ručením omezeným (změny od 1. 1. 2014 – podíly, kmenové listy)

- „Obchodní podíl“ od 1. 1. 2014 označován pouze jako „podíl“ a je považován za věc v právním slova smyslu
- Společník s. r. o. bude moci vlastnit (na rozdíl od minulé úpravy, kdy mohl vlastnit jen jeden) více podílů, a to různého druhu (ve společenské smlouvě je nutno určit, která práva a povinnosti jsou s určitým druhem podílu spojeny a jak se ručí hodnota podílu)
- Nejčastějším druhem podílu bude podíl základní, se kterým nebudou spojena žádná zvláštní práva
- K převodu podílu na jiného společníka není vyžadován souhlas valné hromady
- Podíl může být reprezentován cenným papírem – kmenovým listem (emitován jako CP na řad)
- Kmenový list může být vydán pro každý podíl, jehož převoditelnost není omezena nebo podmíněna

Společnost s ručením omezeným (změny od 1. 1. 2014)

- Byla zrušena omezující horní hranice počtu společníků (dříve bylo 50)
- Společnost s r. o. bude moci založit neomezený počet FO nebo PO
- Mění s pojetí základního kapitálu (ZK) a vkladu společníků
- Minimální výše ZK není přímo stanovena, je určena nepřímo
- Minimální výše vkladu společníka 1 Kč
- Společenskou smlouvou (zakladatelskou listinou) je možné určit vyšší vklad společníka, a tím i vyšší ZK
- ZOK neupravuje (nevyžaduje tvorbu) zákonného rezervního fondu tvořeného přídělí z disponibilního zisku

Společnost s ručením omezeným (§ 132-242 ZOK)

- S. r. o. je společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v OR v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění
- Minimální výši základního kapitálu ZOK výslovně neřeší, pouze v této souvislosti v § 142 stanoví, že minimální výše vkladu je 1 Kč, ledaže společenská smlouva určí, že výše vkladu je vyšší
- Podíl společníka se určuje podle poměru jeho vkladu na tento podíl připadající k výši ZK, ledaže společenská smlouva určí jinak

Příklad:

S. r. o. se základním kapitálem 60 000 Kč má 3 společníky, kteří se na ZK podílejí takto:

A – 10 000 Kč; B – 20 000 Kč; C – 30 000 Kč

Výše podílu:

A – $1/6$

B – $1/3$

C – $1/2$

Resp. v %

Společnost s ručením omezeným

- Společenská smlouva může připustit vznik různých druhů podílů
- Podíly, se kterými jsou spojena stejná práva a povinnosti tvoří jeden druh
- Různé druhy podílů a jejich obsah se určí ve společenské smlouvě (§ 136)
- Určí-li tak společenská smlouva, může být podíl společníka představován kmenovým listem (KL)
- Je-li podle společenské smlouvy dovolen vznik více podílů pro jednoho společníka, může společnost vydat KL pro každý podíl
- KL je cenný papír na řad; KL nelze vydat jako zaknihovaný cenný papír
- KL nemůže být veřejně nabízen nebo přijat k obchodování na evropském regulovanému trhu ani na jiném veřejném trhu

Společnost s ručením omezeným – statutární orgán

- Statutárním orgánem je jeden nebo více jednatelů
- Určí-li tak společenská smlouva, tvoří více jednatelů kolektivní orgán
- Jednateli přísluší obchodní vedení společnosti
- Jednatel zajišťuje řádné vedení předepsané evidence a účetnictví, vedení seznamu společníků a na žádost informuje společníky o věcech společnosti

7 Akciová společnost (§ 243-551 ZOK)

- Akciovou společností je společnost, jejíž základní kapitál (ZK) je rozvržen na určitý počet akcií; firma obsahuje označení „akciová společnost“ (může být nahrazeno zkratkou „akc. spol.“ nebo „a. s.“)
- Účastnickými cennými papíry jsou cenné papíry vydané společností, se kterými je spojen podíl na ZK nebo hlasovacích právech v této společnosti, a dále cenné papíry vydané společností, se kterými je spojeno právo takové cenné papíry získat
- Základní kapitál (ZK) se vyjadřuje v českých korunách, v případě, že a. s. vede podle zvláštního zákona účetnictví v eurech, může vyjádřit ZK v eurech
- Výše ZK je alespoň 2 000 000 Kč, nebo 80 000 EUR (splaceno musí být min. 30 % před zápisem do OR, zbytek do 1 roku)

Akciová společnost – založení

- K založení a. s. se vyžaduje přijetí **stanov**
- Ten, kde přijal stanovy a podílí se na úpisu akcií, je **zakladatel**
- Založení společnosti je účinné, splatil-li každý zakladatel případné emisní ážio a v souhrnu alespoň 30 % jmenovité nebo účetní hodnoty upsaných akcií v době určené ve stanovách a na účet banky uvedený ve stanovách, nejpozději však do okamžiku podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku

Akciová společnost – akcie

- Akcie je cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se na podle ZOK a stanov společnosti
 - ✓ na jejím řízení
 - ✓ jejím zisku
 - ✓ a na likvidačním zůstatku při jejím zrušení s likvidací
- *Pozn.: Zaknihovaný cenný papír je dle NOZ věcí, a to věcí nehmotnou; cenný papír (tj. listina) je věcí hmotnou; § 525 NOZ Je-li cenný papír nahrazen zápisem do příslušné evidence a nelze-li jej převést jinak než změnou zápisu v této evidenci, jedná se o zaknihovaný cenný papír*

Akciová společnost – druhy akcií

- **Kmenové** – není s nimi spojeno žádné zvláštní právo
- **Prioritní** – jsou s nimi spojena přednostní práva týkající se se podílu na zisku nebo na jiných vlastních zdrojů nebo na likvidačním zůstatku
- Není-li ve stanovách určeno jinak, jsou **prioritní akcie vydány bez hlasovacího práva**
- Akcie, s nimiž není spojeno hlasovací právo, mohou být vydány, jen pokud souhrn jejich jmenovitých hodnot nepřesáhne 90 % ZK
- Určí-li tak stanovy, může a. s. vydat akcie, které nemají jmenovitou hodnotu a představují stejné podíly na ZK, označují se **jako „kusové akcie“**
- Vydá-li společnost kusové akcie, nemůže vydat nebo mít vydány akcie se jmenovitou hodnotou

Akciová společnost

System vnitřní struktury – dualistický systém (§ 435 až 455 ZOK)

- Zřizuje se představenstvo a dozorčí rada (dva orgány)
- **Představenstvo**
 - ✓ je statutárním orgánem (neurčí-li stanovy jinak, má 3 členy)
 - ✓ přísluší mu obchodní vedení společnosti
 - ✓ dále zajišťuje vedení účetnictví
 - ✓ předkládá valné hromadě ke schválení účetní závěrku a v souladu se stanovami také návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty
- **Dozorčí rada** dohlíží na výkon působnosti představenstva a na činnost akciové společnosti

Akciová společnost

System vnitřní struktury – monistický systém (§ 456-458 ZOK)

- System vnitřní struktury akciové společnosti, ve kterém se zřizuje správní rada, je systém monistický (jeden orgán)
- **Statutárním orgánem** je správní rada
- Správní rada určuje základní zaměření obchodního vedení společnosti a dohlíží na jeho řádný výkon
- Poznámka: novela zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, účinná od 1. ledna 2021, **zrušila institut statutárního ředitele** (tj. oprávnění a povinnosti statutárního orgánu tak přechází na správní radu akciové společnosti – viz výše)

8 Družstvo (§ 552-726 ZOK)

- Družstvo je společenství neuzavřeného počtu osob, které je založeno za účelem vzájemné podpory svých členů nebo třetích osob, případně za účelem podnikání
- Družstvo má nejméně 3 členy a firma obsahuje označení „družstvo“

Zahájení podnikatelské činnosti právnických osob

Vstup do podnikání – právnická osoba

a) Založení

Dostupné z: <http://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/pruvodce-zivnostenskym-podnikanim/radce-nejen-pro-zacinajici-podnikatele--225510/>

- Hodlá-li fyzická osoba, resp. více těchto osob podnikat jako právnická osoba, je nutné nejprve tuto právnickou osobu založit (např. společenskou smlouvou nebo jiným zakladatelským dokumentem)
- Nejběžnějším typem právnické osoby podnikající v režimu živnostenského zákona je obchodní společnost; obchodní společnost se zakládá společenskou smlouvou podepsanou všemi zakladateli (**za společenskou smlouvu zákon považuje jak zakladatelskou listinu, tak i stanovy**)
- Pravost podpisů zakladatelů musí být úředně ověřena; společenská smlouva společnosti s ručením omezeným a zakladatelská smlouva akciové společnosti musí mít formu notářského zápisu; formu notářského zápisu rovněž musí mít zakladatelská listina

Poznámka:

- *Notářské poplatky jsou uvedeny ve vyhlášce č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory ČR (notářský tarif), ve znění pozdějších předpisů*
- *Výše odměny notáře za založení obchodní společnosti nebo družstva nebo osvědčení těchto právních skutečností se odvíjí od výše **tarifní hodnoty**, za kterou se považuje u obchodní společnosti a u družstva výše základního kapitálu*

Vstup do podnikání – právnická osoba

b) Funkce CRM

- Registrační povinnosti PO, která zahajuje podnikatelskou činnost v režimu živnostenského zákona, je možno splnit na kterémkoliv obecním živnostenském úřadě (centrálním registračním místě — CRM), jímž jsou určeny odbory v 227 obcích na území ČR
- Na CRM je možné prostřednictvím Jednotného registračního formuláře (JRF) učinit tyto registrace, resp. přihlášky a hlášení do následujících evidencí:
- **Ve vztahu k živnostenskému úřadu:**
 - ✓ ohlášení živnosti
 - ✓ žádost o koncesi
- **Ve vztahu k Úřadu práce:**
 - ✓ oznámení volného pracovního místa (příp. jeho obsazení)

Vstup do podnikání – právnická osoba

b) Funkce CRM

- **Ve vztahu k finančnímu úřadu** lze na CRM podat přihlášku nebo učinit oznámení pouze za předpokladu, že právnická osoba nemá zákonem uloženou povinnost podávat tato podání správci daně v elektronické podobě; i v případě využití služeb CRM je zapotřebí vyplnit formulář Ministerstva financí, prostřednictvím něhož lze učinit následující přihlášky:
 - ✓ přihláška k registraci k dani z příjmů právnických osob
 - ✓ přihláška k dani silniční
 - ✓ přihláška k dani z příjmů jako plátcí: daně z příjmů ze závislé činnosti; daně z příjmů vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně; zajišťující daň z příjmů

Vstup do podnikání – právnická osoba

c) Získání živnostenského oprávnění

- **Podmínky pro získání živnostenského oprávnění**
 - ✓ společenská smlouva, příp. zakladatelská listina nebo stanovy
 - ✓ doklad prokazující právní důvod pro užívání prostor, do nichž je umístěno sídlo (např. nájemní smlouva, souhlas vlastníka nemovitosti apod.)
 - ✓ neexistence překážky provozování živnosti podle § 8 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (dále také jen „živnostenský zákon“)
- U živností, u nichž se vyžaduje prokázání odborné způsobilosti (řemeslné, vázané, koncesované), je právnická osoba povinna ustanovit **odpovědného zástupce**, který musí vždy splňovat jak všeobecné, tak i zvláštní podmínky provozování živnosti i podmínku neexistence překážky provozování živnosti

Vstup do podnikání – právnická osoba

c) Získání živnostenského oprávnění

- Podmínka odborné způsobilosti se prokazuje předložením dokladů o vzdělání, praxi, osvědčení, oprávnění, případně i autorizaci — podle druhu živnosti:
 - ✓ řemeslné živnosti — odborná způsobilost dle § 21 a § 22 živnostenského zák.
 - ✓ vázané a koncesované živnosti — odborná způsobilost dle § 24 resp. § 27 a přílohy č. 2 a č. 3 živnostenského zákona
 - ✓ některé koncesované živnosti navíc vyžadují předložení dokladů nutných k vydání souhlasu orgánu státní správy
- K ohlášení živnosti nebo žádosti o koncesi je nutné doložit **souhlas odpovědného zástupce** s ustanovením do funkce (možno využít dokument "Prohlášení odpovědného zástupce")

Vstup do podnikání – právnická osoba

c) Získání živnostenského oprávnění

Vznik a prokazování provozovat živnost

- Právnickým osobám, které se povinně zapisují do obchodního rejstříku (obchodní společnosti, družstva) nebo jiného veřejného rejstříku (např. spolkového rejstříku), **vzniká právo provozovat živnost dnem zápisu do tohoto rejstříku**
- O zápis do obchodního (či jiného veřejného rejstříku) požádá právnická osoba příslušný rejstříkový soud (soud, v jehož územním obvodu je umístěno sídlo obchodní společnosti, resp. jiné právnické osoby)
- Za první zápis akciové společnosti do obchodního rejstříku je stanoven soudní poplatek ve výši 12 tis. Kč, za první zápis osoby do veřejného rejstříku s výjimkou akciové společnosti a spolku 6 tis Kč (viz položka 11 přílohy zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů)

Vstup do podnikání – právnická osoba

c) Získání živnostenského oprávnění

Vznik a prokazování práva provozovat živnost

- Návrh na zápis do obchodního nebo obdobného rejstříku musí být **podán nejpozději do 90 dnů ode dne obdržení výpisu z živnostenského rejstříku** potvrzujícího splnění podmínek pro provozování živnosti
- Podnikatel prokazuje své živnostenské oprávnění:
 - ✓ výpisem ze živnostenského rejstříku
 - ✓ do vydání výpisu stejnopisem ohlášení s prokázaným doručením živnostenskému úřadu, a to i prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy nebo pravomocným rozhodnutím o udělení koncese

Literatura

- Ministerstvo průmyslu a obchodu. Rádce (nejen pro zdačínající) podnikatele. [online] [vid. 2018-12-12]. Dostupné z:
<http://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/pruvodce-zivnostenskym-podnikanim/radce-nejen-pro-zacinajici-podnikatele--225510/>
- Vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory ČR (notářský tarif), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 29. května 2001. Částka 73.
- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2. 10. 1991. Částka 87. ISSN 1211-1244.
- Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 5. prosince 1991. Částka 104. ISSN 1211-1244.

Literatura

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 3. 2. 2012. Částka 33. ISSN 1211-1244.
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích. In: *Sbírka zákonů*. 25. 1. 2012. Částka 34. ISSN 1211-1244.
- Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. In: *Sbírka zákonů*. 12. 9. 2013. Částka 116. ISSN 1211-1244.